

EU TOEKOMSTSEMINARIES:

Debat 2:

Waarden, verantwoordelijkheid en solidariteit in de EU

7 december 2015

EU-TOEKOMSTSEMINARIES

Debatreeks

In zijn beleidsnota 2014-2019 stelt de minister van Buitenlands beleid, Bourgeois: *"Ik zal het initiatief nemen om een doelgerichte visie van de Vlaamse Regering over de toekomst van de EU op te stellen. De tekst moet als leidraad dienen voor de Vlaamse overheidsdiensten bij de inschatting van wetgevende en andere initiatieven. In die visietekst formuleren we welke rol we voor de EU zien in de aanpak van de*

grote uitdagingen waarvoor de Europese samenleving staat en met betrekking tot welke beleidsdomeinen de EU-regelgeving een meerwaarde".

Dit wordt verder uitgewerkt in de Beleidsbrief 2015-2015: *"Ik bereid een visienota voor, waarin zal worden bepaald welke rol we voor de Europese Unie zien en hoe Vlaanderen daarmee omgaat. Dit gebeurt via een bottom up aanpak. Het vleva is een belangrijke faciliterende actor. vleva organiseert in de aanloop van de visienota daartoe samen met DIV een reeks toekomstseminaries".*

Doorheen de debatareeks zal gezocht worden naar mogelijke antwoorden op de volgende vragen:

- Bieden de Europese agenda's en strategieën de nodige garanties om de visie van de EU als dynamische kenniseconomie die stoelt op duurzame groei, investeringen, jobs, sociale cohesie, betaalbare, zekere en duurzame energie en die het voortouw neemt in de strijd tegen klimaatverandering te verwezenlijken en de plaats van de EU in een wijzigende multipolaire wereld te handhaven?
- Ontbreken er bepaalde aspecten of blijven bepaalde aspecten onderbelicht?

- Volstaat het arsenaal van instrumenten en middelen waarover de EU beschikt om haar strategische agenda te verwezenlijken?
- Dient de EU van nieuwe instrumenten en middelen te worden voorzien?
- Zijn er zaken die de EU niet meer hoeft te doen? In welke domeinen?
- Zijn er beleidsterreinen of aspecten ervan die momenteel op EU-niveau worden ingevuld, maar in de toekomst beter opnieuw aan de lidstaten worden toevertrouwd? Zo ja, over welke terreinen gaat het dan?
- Welke invulling voor de waarden solidariteit en verantwoordelijkheid in de Unie van de toekomst?
- Hoe kan een unie van democratische verandering tot stand gebracht worden die duidelijke stappen zet in het dichten van de kloof tussen burger en Europese politiek?

De debatreeks "EU-toekomstvisie" bestaat uit 3 debatsessies gewijd aan volgende thema's.

- Toekomstdebat 1 – 20 november 2015: Duurzame groei en ontwikkeling voor een kwaliteitsvolle toekomst
- Toekomstdebat 2 – 7 december 2015: Waarden, verantwoordelijkheid en solidariteit in de EU
- Toekomstdebat 3 – 8 februari 2015: Democratisch gehalte in een Europese Unie van meerdere snelheden

Elk toekomstdebat wordt geopend door twee keynote speakers die hun persoonlijke visie op het debatthema naar voor brengen. Daarna krijgen de deelnemers de kans om een aantal stellingen te bespreken in drie werkgroepen – waarbij ze zich mogelijks kunnen laten inspireren door de visies van de keynote speakers. Deze stellingen zijn zodanig geformuleerd dat ze uitnodigen tot debat en ze reflecteren niet noodzakelijk de visie van de Vlaamse overheid.

Toekomstdebat 2: Waarden, verantwoordelijkheid en solidariteit in de EU

Het tweede debat werd geopend door dhr. Koen Verlaeckt, secretaris-generaal van het Departement internationaal Vlaanderen (DiV). Het initiatief vindt zijn oorsprong in de beleidsnota van minister-president Geert Bourgeois, waarin hij aankondigt dat hij werk wil maken van een Vlaamse toekomstvisie op de EU, waarvoor hij het Vlaamse middenveld wil raadplegen. In hoofde van de minister-president dient deze visie dan ook via een bottom-up proces tot stand te komen. De secretaris-generaal brengt in herinnering dat de visie op de EU aansluit bij de 2050 visie van de Vlaamse Regering. Hij vermeldt dat de minister-president in 2016 een toespraak voor het Vlaams Parlement zal houden waarin hij de visie van de Vlaamse Regering op de toekomst van de EU zal uiteenzetten.

Jan Buyse leidt de twee keynote speakers in:

- Prof. Dr. Frank Vandenbroucke, Universiteitshoogleraar en houder van de leerstoel Joop den Uyl, Universiteit van Amsterdam en gastprofessor, Universiteit Antwerpen

- Mevr. Joséphine Rebecca Vanden Broucke: zij leidt vandaag de onderzoeksunit van de in-house think tank van het Europees Parlement

De lijst met stellingen voor debat die vooraf aan de deelnemers werd overgemaakt, vindt u in bijlage 2.

KEYNOTE SPEECHES

De twee keynote speeches hadden tot doel om het debat te stimuleren. De boodschappen van de keynote speakers staan los van de discussies met het middenveld over de toekomst van de EU. De volgende paragrafen geven de hoogtepunten van deze speeches, ter informatie, weer.

PROF. DR. FRANK VANDENBROUCKE

Prof. dr. Vandenbroucke meent dat de EU in de komende maanden een interessante periode tegemoet gaat. De Europese Commissie doet een oefening om terug aan te knopen bij de uitgangspunten van het sociaaleconomisch beleid van de grondleggers van de huidige Europese Unie en die te vertalen in een nieuwe aanpak.

Zijn presentatie bestaat uit 2 delen:

1. Het perspectief van een Europese sociale unie: persoonlijk perspectief
2. Een sociale agenda voor de EU

1. Het perspectief van een Europese Sociale Unie :

Prof. dr. Vandenbroucke poneert dat er reeds bij de opstart van de Europese constructie een sociale component was ingebouwd. Hij verwijst naar de opvattingen van de grondleggers (Monnet, Schuman, Spaak enz.) van de Europese constructie. Hun idee was dat door het economisch integreren van de landen er een beweging naar boven zou ontstaan, waarbij landen die achterop liepen een inhaalbeweging zouden maken (opwaartse convergentie). De extra welvaart zou binnen de lidstaten verdeeld worden via de uitbouw van welvaartstaten. De grondleggers gingen uit van een economische dynamiek, zonder veel solidariteitsinstrumenten tussen lidstaten. Deze zouden zelf intern solidariteit organiseren. Europese cohesie-instrumenten werden dan ook pas later voorzien.

De opwaartse convergentie zou bereikt worden via economische uitwisseling en mobiliteit. Dit vertaalde zich in verdragsartikels over het vrij verkeer van personen en werknemers waarvoor een kader moest worden voorzien. Een groot deel van de antidiscriminatie-wetgeving vindt haar oorsprong in artikel 48 van het Verdrag van Rome dat elke discriminatie op grond van de nationaliteit tussen

de werknemers der lidstaten, wat betreft de werkgelegenheid, de beloning en de overige arbeidsvoorwaarden verbiedt.

De geschiedenis heeft de grondleggers gelijk gegeven, althans voor de periode 1958-2004/2008. Vanaf 2008 stelt men een groeiende ongelijkheid en divergentie binnen de Unie vast. De eerste barsten in het convergentiemodel van de grondleggers konden echter al in 2004 worden vastgesteld.

Prof. dr. Vandenbroucke stelt dat er geen éénduidige, alomvattende uitleg is, die deze ontwikkelingen in hun geheel verklaren voor alle lidstaten. Verklarende factoren die in verschillende variaties en combinaties in lidstaten optraden, zijn: technologie, evoluties op de arbeidsmarkt, erosie van de herverdelende kracht van welvaartsstaten, mobiliteit en migratie en systeemfouten in de muntunie. Prof. dr. Vandenbroucke meent dat de Europese Commissie stilaan ook tot de conclusie komt dat de huidige Europese Unie er één is die te veel focust op een aantal instrumentele regels en een te strak bezuinigingsbeleid.

Er is geen eenvoudige oplossing voor bovengenoemde problemen, maar volgens prof. dr. Vandenbroucke moet men binnen de EU aan een basisconsensus werken over het sociaal model waarvoor men staat. Flexibiliteit in de arbeidsmarkten, mobiliteit en migratie (cf. VS) binnen de muntunie moeten gepaard gaan met verzekerings- en solidariteitsmechanismen. Anders wordt de muntunie instabiel. Om dergelijke mechanismen te kunnen opzetten, heb je echter vertrouwen nodig in elkaars systeem, ook op operationeel vlak. In een Unie van achtentwintig lidstaten is de heterogeniteit nog groter dan in de eurozone. Als je mobiliteit wil over de grenzen en tegelijk overheden het gevoel wil geven dat ze greep hebben op de handhaving van sociale spelregels op nationaal vlak is een sterker wetgevend kader nodig.

Prof. dr. Vandenbroucke stelt dat de EU een sociaal concept nodig heeft. In plaats van een "Sociaal Europa" spreekt hij liever van een "Sociale Unie". Dit dient niet te worden opgevat als een EU-welvaartsstaat, maar wel een unie van welvaartsstaten. Een dergelijke Unie moet opwaartse convergentie tussen lidstaten terug mogelijk maken en binnen de lidstaten ook cohesie bevorderen.

De Europese Sociale Unie zou de volgende taken op zich moeten nemen:

1. nationale welvaartsstaten ondersteunen in een aantal van hun systeemfuncties. Zo moet de Sociale Unie in staat zijn om lidstaten te helpen met het komen tot economische stabilisatie in crisissituaties; bijvoorbeeld door de herverzekering van nationale systemen
2. een operationele definitie van het Europese sociale model bieden, met algemene sociale doelstellingen en standaarden, waarvan de uitvoering echter in handen van de lidstaten moet blijven

2. nuttige aanknopingspunten in de Europese agenda

Prof. dr. Vandenbroucke identificeert vier recente Europese beleidsdocumenten en -pakketten die aanknopingspunten bieden voor de uitbouw van een Sociale Unie:

1. het rapport van de vijf voorzitters van de Europese Raad, de eurogroep, de Europese Centrale Bank, de Europese Commissie en het Europees Parlement, waarin wordt nagedacht over een Europees stabilisatiemechanisme
2. het pakket beleidsdocumenten van de Europese Commissie van 21 oktober 2015 over de uitvoering van de eerste fase van het verslag van de vijf voorzitters, dat de volgende voorstellen omvat:
 - Besluit van de Commissie tot oprichting van een onafhankelijke adviserende Europese Budgettaire Raad
 - Aanbeveling voor een aanbeveling van de Raad inzake de oprichting van nationale raden voor concurrentievermogen binnen de eurozone, indachtig de nationale arbeidsraad die reeds in België bestaat
 - Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad en de Europese Centrale Bank over een stappenplan voor het maken van vorderingen in de richting van een meer consistente externe vertegenwoordiging van de eurozone in internationale fora
 - Voorstel voor een besluit van de Raad tot vaststelling van maatregelen met het oog op de geleidelijke totstandbrenging van gezamenlijke vertegenwoordiging van de eurozone in het Internationaal Monetair Fonds
3. het jaarlijks werkprogramma van de Europese Commissie voor 2016, waarin o.a. een initiatief m.b.t. arbeidsmobiliteit wordt aangekondigd
4. de jaarlijkse groeianalyse voor 2016 en de begeleidende documenten en voorstellen, die aanknopen bij het sociaal investeringsbeleid voorgesteld door voormalig eurocommissaris László Andor en dat gericht is op het investeren in en het valoriseren en beschermen van menselijk kapitaal. De jaarlijkse groeianalyse verwijst hier ook naar.

De Commissie bereidt momenteel een aantal wetgevende initiatieven voor rond interne mobiliteit en respect voor nationale sociale spelregels. Voor prof. dr. Vandenbroucke is het nog niet duidelijk of dit betekent dat de EU verder zal inzetten op instrumenten zoals de jeugdgarantie dan wel dat ze rond benchmarks zal werken inzake inkomensbescherming (vb. minimumlonen) of flexicurity (vb. voldoende jobs met stabiel perspectief, jobs met levenslang leren on the job, ...)

JOSÉPHINE REBECCA VANDEN BROUCKE

Mevrouw Vanden Broucke geeft aan dat ze haar persoonlijke visie geeft op dit thema en niet die van het Europees parlement of haar afdeling, die nagaat hoe lidstaten de landenspecifieke aanbevelingen worden opgevolgd door de lidstaten.

Opmerkingen bij de Vlaamse standpunten in de startnota:

In eerste instantie formuleert de spreker een aantal bedenkingen bij de Vlaamse standpunten die in de startnota werden opgenomen.

Zij meent dat de Vlaamse standpunten in de startnota te veel van een boekhoudkundige aard zijn en geeft hiervoor het voorbeeld van de vraag om uitgaven voor vluchtelingen buiten de overheidsbegroting te houden. Ze vindt dat dit geen toekomstvisie inhoudt.

Volgens mevrouw Vanden Broucke wordt naar de EU vaak verwezen als hetzij een probleem hetzij een abstract project. Dit wordt volgens haar geïllustreerd door de opvolging van de landenspecifieke aanbevelingen van het Europees Semester. Deze worden niet eenzijdig opgelegd. De lidstaten, inclusief Vlaanderen, leiden volgens mevrouw Vanden Broucke vaak aan amnesie. Uit de analyse van de opvolging van de landenspecifieke aanbevelingen blijkt dat in 2013 slechts 12% van de aanbevelingen volledig vervuld werden en 50% niet nageleefd. België scoorde onder het Europese gemiddelde, met slechts 10% van de aanbevelingen die volledig werden vervuld en 68% van de aanbevelingen die niet werden nageleefd.

Volgens mevrouw Vanden Broucke wijst dit op een gebrek aan eigenaarschap op alle niveaus. Zij meent dat in zijn toekomststrategie Vlaanderen werk moet maken van de heronderhandeling van het samenwerkingsakkoord tussen de federale en de deelstaatoverheden omtrent de EU en de versterking van de parlementaire controle via het Vlaams Parlement. De spreker meent dat de EU ook enige verantwoordelijkheid draagt doordat ze de federale realiteit in de lidstaten vaak negeert. Vlaanderen moet dan ook sterker inzetten op het kenbaar maken van de EU-standpuntbepaling.

Mevr. Vanden Broucke stelt vast dat Vlaanderen de nadruk legt op verplichte inburgering, ook voor EU-onderdanen, maar vindt dat het niet geheel consequent handelt. De spreker geeft het voorbeeld van de moeilijkheden die EU-onderdanen ondervinden om tot de Vlaamse overheidsadministratie toe te treden (nationaliteitsvereiste).

Specifiek over Flanders Care vindt de spreker dat dit eerder een keuze voor een programma-aanpak is i.p.v. een echte visie op vergrijzing.

Opmerkingen bij de stellingen in de startnota

Mevr. Vanden Broucke overloopt de stellingen in de startnota.

Met betrekking tot de stelling over de verhoging van het geboortecijfer meent de spreker dat dit geen optie is, indachtig de uitputting van de natuurlijke rijkdommen van de aarde. Uit de stelling zou ook angst blijken voor de andere (migranten/asielzoekers).

Mevr. Vanden Broucke meent dat Vlaanderen op het vlak van innovatieve gezondheidszorg en preventie van welvaartsziekten een globale en consequente visie en aanpak dient te ontwikkelen, die loopt van sport op school, over mobiliteitsbeleid en vervuiling enzovoort.

Met betrekking tot ongelijkheid en billijkheid meent mevr. Vanden Broucke dat de verantwoordelijkheid dient gelegd te worden bij de overheden die bevoegd zijn. Onderwijs is een belangrijk thema, maar de EU heeft weinig bevoegdheden op dit vlak. Het is aan de lidstaten om in te zetten op de verwezenlijking van sociale benchmarks, zoals bijvoorbeeld het verwezenlijken van een minimumloon berekend op basis van een mediaanloon in een bepaalde lidstaat.

Mevr. Vanden Broucke meent dat er vaak een begripsverwarring optreedt tussen asiel en economische migratie. Die staan los van elkaar. De spreker is van oordeel dat de EU nood heeft aan een gemeenschappelijk asiel- en vluchtelingbeleid. Dat is in opbouw. Volgens mevr. Vanden Broucke dienen lidstaten, inclusief Vlaanderen, echter ook een economisch migratiebeleid op te zetten.

Aangaande het Europees buitenlands beleid stelt de spreker dat dit gebaseerd moet zijn op waarden en mensenrechten, en dat deze consequent moeten worden toegepast. Zij haalt de casus van Saoedi-Arabië aan. Dit land speelt een rol in de financiering van het extremisme in het Midden-Oosten. Hiermee contrasteert ze de bereidheid van de EU om handel te drijven met het land en er wapens aan te leveren.

Tot slot trekt mevr. Vanden Broucke de aandacht op de discrepantie tussen de kwantiteit van EU- en andere regels en de gebrekkige naleving ervan. Ze stelt vast dat er te weinig wordt ingezet op wetshandhaving. De spreker stelt dat dit onevenwicht de rechtsstaat ondermijnt. De Vlaamse toekomstvisie moet een antwoord formuleren op dit probleem.

WERKGROEP 1: VERGRIJZING EN INNOVATIEVE GEZONDHEIDSZORG IN EUROPEES PERSPECTIEF

STELLING 1: ECONOMISCHE MIGRATIE IN EU CONTEXT

De moderator leidt de eerste stelling in.

Een deelnemer geeft aan dat er een probleem is met de formulering van de stelling. Ze suggereert dat wanneer buitenlandse werkkrachten op pensioen gaan, ze een meerkost genereren voor het pensioenstelsel. Volgens de deelnemer is dit een verkeerd uitgangspunt. Wie wettelijk resideert en werk in Vlaanderen heeft dezelfde rechten. Nationaliteit doet er niet toe.

Een andere deelnemer gaat hier mee akkoord. Hij verwijst naar het Europese systeem van blauwe kaarten en stelt dat er niet echt sprake is van een Europees onthaalbeleid. We kijken vooral naar profielen verbonden aan vacatures in een lidstaat. Die betreffen niet alleen laag geschoolden, maar ook technisch geschoolden. De deelnemer stelt dat de EU mogelijk meer kan doen m.b.t. duurzame integratie en toeleiding naar onderwijs.

Op vraag van de moderator verduidelijkt de deelnemer dat de EU-bevoegdheden in deze domeinen eerder beperkt is. Toch bestaan er een aantal organen en instrumenten, zoals Cedefop of het EURES-systeem, aan wie bepaalde taken zouden kunnen worden toebedeeld. De deelnemer stelt dat men nu vooral vraag-gestuurd werkt, maar men zou ook aanbod-gestuurd moeten werken en bijvoorbeeld aangeven welke kansen zich voordoen in welke lidstaten.

Een andere deelnemer stelt dat een Europees onthaalbeleid van werknemers van buiten de EU niet kan werken indien er geen sprake is van een interne arbeidsmarkt. Die moet dan ook worden gestimuleerd. De culturele en taalkundige verschillen tussen de verschillende lidstaten zorgen ervoor dat de mobiliteit van werknemers tussen lidstaten beperkt is. Daarnaast zijn er nog andere obstakels, administratie, vooringenomenheid enz., die spelen en die de vrijheid van verkeer van buitenlandse werknemers onder het EU-recht de facto beperken.

De deelnemer vindt het ook belangrijk dat er duidelijke definities worden gehanteerd. In de context van een interne markt, met vrij verkeer van goederen, diensten en werknemers, zou het concept van buitenlandse werknemers bijvoorbeeld begrepen moeten worden als werknemers van buiten de EU. Economische migratie zou dan weer begrepen moeten worden als een vraag-gestuurd fenomeen, waar de inschakeling van vluchtelingen en asielzoekers in de economie eerder een aanbod-gestuurd fenomeen is.

Een andere deelnemer merkt op dat retentie van hoog geschoolde werknemers en werknemers met vaardigheden binnen de EU ook een probleem is. Hij stelt dat de EU in zekere zin de competitiviteit en kennismaatschappij van de VS financiert met haar toegankelijk onderwijs. Via het onderwijs in de EU worden hoog geschoolde werknemers opgeleid. Vanaf een bepaald niveau is het moeilijk om onderzoekers in de EU te houden. In de VS krijgen die vaak meer mogelijkheden.

De deelnemer stelt ook dat een Europees onthaalbeleid van werknemers van buiten de EU ook niet kan werken indien er geen afspraken komen tussen lidstaten omtrent toegang tot het territorium. Immers, het volstaat niet om een contract te worden aangeboden in een lidstaat om de job op te kunnen nemen. Men moet ook toegang krijgen tot het territorium en daarover beslissen de lidstaten. De deelnemer is niet zeker of de verschillende lidstaten dezelfde criteria hanteren. Om dit enigszins te coördineren moet je aan de soevereiniteit van de lidstaten raken.

Een deelnemer vindt dat het gebruik van sociale benchmarks geen slecht idee is, maar vraagt zich af hoe dit geoperationaliseerd kan worden. Hoe verzekert men dat deze voldoende mobilisatiekracht hebben? De deelnemer stelt dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen instrumenten en resultaten.

M.b.t. de idee uitgedrukt door mevrouw Vanden Broucke dat het geboortecijfer niet moet worden verhoogd, maar eerder verlaagd, stelt de deelnemer dat dit van een pessimistische visie getuigt, die impliceert dat we niet in staat zouden zijn om de organisatie van onze maatschappij aan te passen aan nieuwe uitdagingen.

De deelnemers zijn het erover eens dat goed functionerende arbeidsmarkten de combinatie werk/privé faciliteren. Een deelnemer meent dat sociale investeringen cruciaal zijn. Een andere deelnemer stelt dat de nodige afspraken moeten worden gemaakt i.v.m. de sociale zekerheidsstelsels. Hij stelt dat een werknemer bijvoorbeeld de pensioenrechten die hij/zij in een andere lidstaat heeft opgebouwd ook moet kunnen laten gelden.

STELLING 2: INNOVATIEVE GEZONDHEIDSZORG IN EU – PERSPECTIEF

De moderator leidt de tweede stelling in.

Een deelnemer vindt dat de EU geen nieuwe regels en administratieve lasten mag opleggen. Wel zouden een geharmoniseerde set van regels bestaande nationale regels kunnen vervangen.

Een andere deelnemer verwijst naar het werk van Mariana Mazzucato, een academicus die gespecialiseerd is in onderzoek naar innovatie. Haar werk stelt het discours in vraag over de farmaceutische sector als innoverende industrie bij

uitstek. Haar onderzoek toont aan dat farmaceutische bedrijven vaak investeren in “me too”-medicijnen, varianten van bestaande medicijnen, terwijl het vooral de overheid was die steun heeft gegeven aan baanbrekend onderzoek. De deelnemer stelt dan ook dat de EU zich moet bezinnen over het soort medisch onderzoek dat ze ondersteunt.

De deelnemer vindt dat de EU eerder moet inzetten op steun van lokale initiatieven. Gegeven de demografische ontwikkelingen kunnen lokale, innoverende initiatieven die in de gemeenschap tot stand komen bijdragen tot efficiënte en betaalbare zorgsystemen. Met zorginnovatie heeft Vlaanderen een methode gevonden om de verschillende actoren (patiënten, zorgverstrekkers, bedrijven) samen te brengen, om dergelijke initiatieven op te zetten. Een andere deelnemer verwijst naar initiatieven zoals buurtzorg en het witte kruis als goede voorbeelden.

WERKGROEP 1: GROEIENDE ONGELIJKHEID

STELLING 1 ECONOMISCHE MIGRATIE IN EU-CONTEXT

De moderator leidt het debatthema en de eerste stelling in:

- De mate waarin de Europese Unie er in slaagt om een beleid inzake economische migratie uit te bouwen, zal mee bepalend zijn om het hoofd te bieden aan de geschetste demografische uitdagingen.
- Arbeidsmigratie alleen zal geen afdoende oplossing bieden aan de toenemende vergrijzing. Gegeven de huidige vergrijzingsvooruitzichten zouden verhoudingsgewijs buitensporig veel buitenlandse werknemers aangetrokken moeten worden die op hun beurt ook vergrijzen om de behoeften van de Vlaamse arbeidsmarkt in te vullen. De EU zou beter inzetten op een beleid van hogere arbeidsdeelname, aanpassing van vergrijzingsgevoelige instituties en een verhoging van het geboortecijfer.

De moderator vraagt of de EU een sociale pijler nodig heeft, sociale normen moet ontwikkelen en een sociaal zekerheidsbeleid dient uit te werken? De meerderheid van de deelnemers lijken hiermee te kunnen instemmen.

Een deelnemer meent dat de sociale pijler van de EU een Europees minimuminkomen moet bevatten, gedefinieerd in functie van de economische situatie in een bepaalde lidstaat. Een andere deelnemer vraagt zich af hoe dit idee gefinancierd zou worden en wijst op het verschil tussen de noties van minimumloon en minimuminkomen.

Verschillende deelnemers verkennen het concept van ‘flexicurity’. Een deelnemer stelt dat dit vooral te maken heeft met de combinatie tussen werk en privéleven. Een andere deelnemer stelt dat de nood aan flexibiliteit op de arbeidsmarkt er

niet toe mag leiden dat de situatie van personen in een zwakke positie in bepaalde segmenten van de arbeidsmarkt nog wordt verergerd. Het bestaan van minimumnormen en een sociale zekerheid zijn nodig.

Volgens de deelnemer dient de EU een rol te spelen door een vlak speelveld te creëren. Het moet dit doen door minimumnormen te bepalen op sociaal vlak. De EU doet dit al via bijvoorbeeld de arbeidstijdrichtlijn en de richtlijn over het moederschapsverlof. Deelnemers wensen niet dat op deze normen wordt afgedongen en vinden dat een race naar de bodem vermeden moet worden.

Deelnemers merken op dat visie over wat flexibiliteit inhoudt vaak verschilt tussen werknemers en –werkgevers. Wat voor de ene flexibiliteit is, kan voor de andere sociale afbraak zijn. De deelnemers menen dat er ondergrenzen zijn aan flexibiliteit. Volgens deelnemers is het aan het sociaal overleg om die ondergrenzen te bewaken.

De deelnemers bespreken de combinatie gezin-werk-zorg. Een deelnemer stelt dat de maatschappij van werkenden veel verwacht: langer werken, kinderen opvoeden, ouders thuis verzorgen enz. Om dit mogelijk te kunnen maken, zijn dan ook een minimum aan verlofregelingen en –dienstverlening, zoals bijvoorbeeld de opvang van kinderen, mensen met beperking en ouderen nodig. Ook hierop moet binnen de sociale pijler van de EU een visie worden ontwikkeld. Een andere deelnemer vult aan door te stellen dat indien er flexibeler gewerkt moet worden, de kinderopvang ook flexibeler georganiseerd moet worden. Het voorbeeld van nachtwerkers wordt vermeld. Overdag kunnen zij vaak meer tijd doorbrengen met hun kinderen, maar 's nachts hebben zij wel opvang nodig.

De focus van het sociaal beleid moet volgens een deelnemer het menselijk kapitaal zijn met aandacht voor de draagkracht van mensen. Een ander vult aan dat niet enkel diploma's tellen, maar competenties en talenten en het wegwerken van ongelijke toegang tot sociale diensten. De EU moet minimumnormen bepalen, concludeerde de werkgroep. In een kader van mondiale concurrentie is er nood aan flexibiliteit, maar dit moet samen gaan met de uitbouw van sociaal-maatschappelijke dienstverlening.

Na de mogelijke elementen van een sociale pijler voor de EU te hebben afgetast, bespreken de deelnemers de mogelijke gevolgen die dit zou kunnen hebben op het sociaal beleid van de lidstaten. Volgens verschillende deelnemers heeft de sociale pijler een impact op het vrij verkeer van werknemers en personen. Een deelnemer meent dat de sociale pijler wellicht vraagt dat een algemeen werkkader wordt vastgelegd via richtlijnen. Een ander deelnemer stelt dat de coördinatie van sociaal beleid tussen lidstaten van cruciaal belang is. De deelnemer stelt dat het vaak niet de inhoud is waar het regelgeving aan schort, maar dat het probleem hem vaak in de handhaving ligt. Het voorbeeld van de detacheringsrichtlijn in de bouwsector wordt vermeld. Volgens een deelnemer zou de invoering van een minimumloon kunnen helpen om scheeftrekkingen

tegen te gaan, maar dit is moeilijk vast te stellen zelfs indien het in functie van de economische situatie van een lidstaat wordt bepaald.

Een deelnemer stelt dat de uitbouw van de sociale pijler van de EU er niet toe mag leiden dat het eigen sociaal beleid, dat inzet op toegankelijkheid, betaalbaarheid en vrije keuze, wordt opgegeven en meent dat de eigen verworvenheden overeind moeten blijven.

De deelnemer stelt dat andere lidstaten een voorbeeld kunnen nemen aan het Belgische sociaal overlegmodel en verwijst naar het rapport van de vijf voorzitters. Een andere deelnemer meent dat lidstaten dit zelf moeten kunnen kiezen. Dergelijke organisaties moeten ook draagvlak hebben.

Een deelnemer vindt ook dat er moet worden ingezet op Europees sociaal overleg. Een andere deelnemer stelt dat er vaak wordt verwezen naar consultatie van sociale partners op Europees niveau, maar dat het onduidelijk is wat hiervan de impact is en hoe er opvolging aan wordt gegeven. Een derde deelnemer meent dat het Europees sociaal overleg mogelijk ook kan toezien op de wijze waarop het sociaal overleg in lidstaten verloopt. In antwoord daarop stelt een deelnemer dat het primaat van de politiek wel behouden dient te blijven.

Om een race naar de bodem te vermijden is volgens een deelnemer een basisconsensus over een ondergrens nodig. Die is echter moeilijk vast te leggen (bv. voor een minimumloon: zelfs als het een percentage is van het mediaaninkomen van een lidstaat). Bovendien wordt dit volgens een deelnemer bemoeilijkt gezien de impact ervan op een individu (vb. minimumloon) versus andere normen die impact hebben op een lidstaat (3% begrotingsnorm). Een deelnemer wijst hierbij op het belang van het fundamentele principe van solidariteit..

Uit de bovenstaande discussie trekt de moderator de voorlopig conclusie dat op het vlak van sociaal beleid de EU nood heeft aan sociaal overleg en sociale normen, maar dat het bepalen hiervan een moeizaam proces is. Het principe van Europese solidariteit dient te worden bevestigd als basisprincipe van de EU en er is ook nood aan een holistische benadering en een handhavingsbeleid.

De moderator vraagt de deelnemers of de landenspecifieke aanbevelingen een voldoende krachtig instrument zijn om het beleid van lidstaten te beïnvloeden.

Volgens een deelnemer hebben deze in sommige gevallen wel een impact gehad. De deelnemer vermeldt daarbij de aanbeveling m.b.t. migranten. De deelnemer merkt echter op dat de invloed van de aanbevelingen niet altijd even gemakkelijk te meten is; vooral wanneer het om complexe materie gaat. Dit leidt ertoe dat resultaten van bepaalde wijzigingen in beleid niet onmiddellijk te observeren zijn.

Een andere deelnemer voegt hier aan toe dat de aanbevelingen op meer actieve wijze moeten worden gebruikt en moeten kunnen evolueren. Ook moeten de

maatschappelijke actoren nauwer worden betrokken bij het opstellen van de aanbevelingen en de bijhorende rapporten om het eigenaarschap te verhogen.

Een derde deelnemer merkt op dat het op sociaal vlak moeilijk is om lidstaten boetes op te leggen, omdat het geen EU-bevoegdheden zijn. Maar door LSA telkens te herhalen, gaan ze meer impact krijgen. De impact van sociale aanbevelingen is wel moeilijker meetbaar dan die van financieel-economische.

De debatgroep concludeert dat het belangrijk is om sociale aanbevelingen te handhaven in de landenspecifieke aanbevelingen, in het bijzonder als er reeds richtlijnen bestaan voor specifieke materie. Het is complexer om daarvoor te sanctioneren omdat het om complex beleid gaat. Maar de EU heeft een belangrijke signaalfunctie, niet alleen voor het financieel-economisch beleid. De deelnemers zijn voorstander van een streven naar Europese sociale normen, maar met een nationale sokkel.

STELLING 2: INNOVATIEVE GEZONDHEIDSZORG IN EUROPESE CONTEXT

De moderator leidt de tweede stelling in:

- De Europese Unie moet versterkt inzetten op de link tussen economie, wetenschap, zorgsector, gebruikers en overheid.
- De uiteindelijke doelstelling moet erop gericht zijn om een economische meerwaarde voor de bedrijfswereld en verbetering van de kwaliteit van de zorg te laten samen sporen in het voordeel van en, belangrijk, vanuit het perspectief van de zorgvrager.
- Vlaanderen moet know-how op het vlak van zorgorganisatie in het algemeen en preventie van welvaartsziekten in het bijzonder te beschikking stellen in de Europese Unie om de strijd met de ongelijkheid in levensverwachting binnen de Unie tegen te gaan.
- De EU moet meer inzetten op projecten of stimuli voor de implementatie van innovaties. De kennis die nu reeds opgebouwd is binnen bestaande projecten moet binnen de EU verspreid en gebruikt worden.

De deelnemers bespreken het beschikbare instrumentarium. Een deelnemer stelt dat deze instrumenten en programma's beter bekend moeten worden gemaakt. Een andere deelnemer merkt op dat het verenigingsleven soms denkt dat het niet tot de doelgroep behoort. De informatie is vaak beschikbaar (vb. subsidiewijzer vleva), maar de deelnemer vraagt zich af of ze wel op de juiste ontvangers is gericht. Een derde deelnemer ziet een rol voor de Vlaamse Overheid om deze info nog meer te ontsluiten. Een laatste deelnemer meent dat er naar noden moet worden gekeken en daarrond zelf ideeën moeten worden

geformuleerd in functie van de te benaderen doelgroep en gebruik makende van goede praktijken (ook uit andere landen).

M.b.t. de verwezenlijking van prioriteiten van de visie 2050 van de Vlaamse Regering geven de deelnemers aan dat de EU de grootste meerwaarde heeft voor het verwezenlijken van de volgende doelstellingen die daarin vermeld staan:

Investeren in kennis en innovatie en sociale cohesie.

Diversiteit is vanzelfsprekend.

Participatiegraad van personen met buitenlandse achtergrond is even groot als die van autochtonen.

WERKGROEP 3: SOLIDARITEIT EN VERANTWOORDELIJKHEID

STELLING 1: SOLIDARITEIT EN VERANTWOORDELIJKHEID BINNEN DE EU

De moderator geeft een toelichting over het thema van de debatgroep en leidt de eerste stelling in.

Verschillende deelnemers vinden dat de startnota te beperkend is en een onvoldoende basis biedt voor het ontwikkelen van een visie. De deelnemers vinden dat andere thema's zoals het minimuminkomen, de sociale garantie, het jeugdgarantieplan en duaal leren ook aan bod zouden moeten kunnen komen.

De deelnemers bespreken de verhouding binnen de EU tussen solidariteit en verantwoordelijkheid, o.a. in de vorm van budgettaire afspraken, zich tot elkaar verhouden. Een deelnemer verklaart zich akkoord met de opmerking van mevr. Vanden Broucke over de stelling dat uitgaven m.b.t. de opvang van vluchtelingen buiten de begroting moeten kunnen worden gehouden. Dit is volgens de deelnemer geen visie. Een andere deelnemer merkt op dat het budgettair kader dat in Europa wordt opgelegd, geen flexibiliteit toelaat, tenzij in het geval van een 'uitzonderlijke gebeurtenis'. De stelling is een pleidooi om de vluchtelingen- en migratiecrisis als een dergelijke uitzonderlijke situatie te zien. Een derde deelnemer merkt op dat dit eigenlijk een pleidooi is voor een soepelere toepassing van de Europese begrotingsregels.

Een deelnemer stelt dat België met zijn rijnlandmodel nog als enige lidstaat een rol geeft aan de sociale partners in het uitdenken en uitvoeren van sociale zekerheid. De overheid heeft daarbij een aantal bevoegdheden en verantwoordelijkheden gedelegeerd. Het kernidee is dat we verder geraken als

we overleggen dan als we in een conflictsituatie zouden zitten. De deelnemer meent dat het model onder druk staat omdat enerzijds burgers zich niet meer vertegenwoordigd voelen en anderzijds het politieke niveau ook vragen stelt bij dit participatieve model.

Een deelnemer gelooft in de aanpak die prof. dr. Frank Vandenbroucke schetste, namelijk de organisatie van de welvaartstaat op het niveau van de lidstaat, aangevuld met een Europese sociale unie.

Volgens een deelnemer heeft de EU een langetermijnbeleid nodig. Het creëren van vertrouwen tussen lidstaten en het definiëren van een Europees sociaal model, waarnaar prof. dr. Frank Vandenbroucke verwees, zijn moeilijke opdrachten. Hoe ziet dit model eruit? Wordt het voornamelijk via de overheid uitgevoerd of worden taken ook uitbesteed aan de civiele maatschappij?

Deelnemers identificeren onderwijs en arbeidsmarktbeleid als belangrijke hefboomen voor het sociaal beleid binnen de EU en het dichten van sociale kloven en kloven op het vlak van onderwijs. Volgens een deelnemer dient het dichten van dergelijke kloven de inzet te zijn van de sociale pijler van de EU. Onderwijs is geen EU-bevoegdheid en arbeidsmarktbeleid is nog grotendeels in handen van de lidstaten. Zij moeten hiervan gebruik maken voor het voeren van een inclusief beleid. De deelnemer stelt dat jongeren die het secundair onderwijs verlaten zonder diploma moeten worden begeleid om hen zelfredzaam te maken en te vermijden dat ze maatschappelijk uit de boot vallen. In Vlaanderen wordt nagedacht over duaal onderwijs. Volgens de deelnemer zou Vlaanderen hier mogelijk een Europese voorloper in kunnen zijn. Een deelnemer vult aan door op te merken dat in een groot deel van de groep die uitstroomt uit mensen met een etnische achtergrond bestaat.

Volgens een deelnemer ademt de nota angst uit voor wat van buitenaf op ons afkomt. Er wordt geen reflectie gemaakt over wat Europa kan betekenen voor de externe wereld. De deelnemer verwijst naar het feit dat de Europese Unie als geheel de grootste donor van ontwikkelingshulp is en stelt zich de vraag of interne solidariteit losgekoppeld kan worden van externe solidariteit.

Een andere deelnemer stelt dat migratie vaak als een negatief en uitsluitend verhaal wordt verteld. Het feit dat mensen naar de EU willen komen, bewijst volgens de deelnemer dat wij het hier goed hebben. De deelnemer verwijst naar de VS, waar migratie als een positief verhaal wordt gezien. De deelnemer pleit ervoor om hun voorbeeld te volgen en de samenleving uit te dagen om competitief te zijn op het vlak van de ontwikkeling van menselijk kapitaal.

De moderator vraagt of er een Europees waardenkader bestaat waar lidstaten en EU-burgers zich allemaal achter kunnen scharen?

Een aantal deelnemers onderschrijft de stelling van prof. dr. Frank Vandenbroucke dat lidstaten tot een gezamenlijk begrip moeten komen van wat

het Europees sociaal model inhoudt. De deelnemer stelt de vraag of ze het allen over hetzelfde hebben wanneer ze het bijvoorbeeld over flexicurity hebben.

Andere deelnemers vinden echter dat het debat niet mag herleid worden tot een definitiekwestie, maar leggen er de nadruk op dat concrete en pragmatische stappen worden gezet. Een deelnemer stelt dat waarden al doende gestalte worden gegeven.

Een deelnemer stelt dat het belangrijk is dat de EU werkt aan een opwaartse sociale convergentie, cohesie naar boven toe. Het is belangrijk dat elk niveau zijn eigen systeem uitwerkt (subsidiariteit), maar ook dat er een belangrijk gemeenschappelijk niveau is. Solidariteit in Europa is zeer belangrijk, maar als de te groot zijn, wordt dat een moeilijk verhaal.

STELLING 2: ESI-FONDSEN

De moderator licht de tweede stelling toe. Ze geeft aan dat de EU geen Europees budgettair beleid heeft. De lidstaten behouden de eigen begrotingslijnen. Europa heeft wel een Meerjarig Financieel Kader. Ze vraagt of het cohesiebeleid en structuurfondsen goede solidariteitsmechanismen zijn. Leveren zij resultaten op? Zijn de beschikbare middelen voldoende? Moeten de EU verder blijven inzetten op cohesiebeleid? Waar moet de focus liggen? Dienen middelen enkel naar de armste regio's gaan of moeten rijkere regio's ook hiervan gebruik kunnen maken?

Verschillende deelnemers merken op dat éénmaal projecten gefinancierd door structuurfondsen aflopen de resultaten ervan vaak niet bestendig worden. Volgens een deelnemer ligt het grootste probleem in het feit dat de EU-begroting mogelijk onvoldoende gericht is op het van de hedendaagse uitdagingen waarvoor de EU staat. De deelnemer wijst erop dat landbouwsubsidies en structuurfondsen de grootste hap uit de begroting nemen. Hoewel de doelstellingen van deze fondsen mogelijk nog relevant zijn, stelt de vraag zich of er geen andere prioriteiten moeten worden gesteld,

De moderator vraagt of de landen vrijer moeten zijn om flexibel met fondsen om te gaan of de EU daar strikt in moet blijven?

Een deelnemer geeft aan dat er in een goed proces eerst doelstellingen worden bepaald, waar dan middelen aan gekoppeld worden. Volgens de deelnemer moeten de doelstellingen in overeenstemming met het middenveld worden bepaald. In Vlaanderen bestaan hiervoor participatiemechanismen, maar dat is volgens de deelnemer niet overal in de EU het geval.

De moderator vraagt of de EU beter inzet op de lidstaten met de grootste noden en of de categorie van transitiergio's in het cohesiebeleid geschrapt moet worden. Ze vraagt ook of de EU convergentie en cohesie niet via financiële instrumenten zou moeten stimuleren.

Een deelnemer antwoordt dat er binnen rijkere regio's ook sociale ongelijkheden (kloven) bestaan en dat deze ook moeten worden aangepakt. Cohesiemiddelen moeten vooral herverdelend werken op basis van sociale doelstellingen. De deelnemer is van oordeel dat de structuurfondsen moet worden blijven herzien, maar heeft geen moeite met de financiële instrumenten.

Volgens een andere deelnemer is het voor het draagvlak belangrijk dat er ook echt iets zichtbaar is aan de investering. Een deelnemer zegt dat het een opdracht is van onze politici om aan te geven van waar investeringen komen. Voor een andere deelnemer moet het valoriseren van projecten een bekommernis blijven.

Een andere deelnemer meent dat naast de structuurfondsen de EU over andere budgettaire middelen beschikt om rond waarden, solidariteit en cohesie te werken. De deelnemer vermeldt de uitwisseling van jongeren via het Erasmus-programma. Dat is een zeer goed instrument in het kader van waarden en solidariteit. Een deelnemer vermeldt Horizon 2020 en merkt op dat dit programma niets over onderwijs vermeldt, terwijl dit, volgens de deelnemer, net veel lange-termijn-hefbomen bevat.

Een andere deelnemer wijst op het verschil tussen programma's zoals Horizon 2020 en de structuurfondsen. Bij Horizon 2020 gebeurt de aansturing van de projecten op EU-niveau. Bij de structuurfondsen gaat het om projecten onder gedeeld beheer tussen de EU en de lidstaten. Een deelnemer vindt dat beide naast elkaar moeten bestaan. Een andere deelnemer stelt dat de vernoemde programma's gericht zijn op overheden, terwijl de fondsen op het middenveld en stakeholders gericht zijn.

Een andere deelnemer geeft als laatste boodschap nog mee dat er in de visie misschien een verwijzing nodig is naar de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen, die een zeer overkoepelend kader vormen en gaan over solidariteit in een mondiaal kader.

PLENAIRE TERUGKOPPELING: VOORLOPIGE CONCLUSIES

1. Vergrijzing en innovatieve gezondheidszorg in Europees perspectief

Stelling 1. Economische migratie, arbeidsdeelname en vergrijzing

Economische migratie is een realiteit. Er is nood aan visie en integraal beleid. Geen wij-zij verhaal. Al wie legaal resideert en werkt in de EU heeft dezelfde sociale rechten. De EU kan als facilitator optreden. Momenteel beschikt ze over slechts beperkte bevoegdheden. De EU kan deze rol ook spelen naar onthaal toe. Het aantrekken van werknemers van buiten de EU veronderstelt een goede

werkende interne markt en een vlotte doorstroming tussen arbeidsmarkten. Het veronderstelt eveneens dat de lidstaten hun beleid inzake de toegang tot het territorium enigszins coördineren.

Vrij verkeer van werknemers binnen de EU veronderstelt ook vlotte mobiliteit tussen arbeidsmarkten en de garantie dat EU-werknemers hun rechten kunnen uitoefenen wanneer ze in andere lidstaten aan het werk gaan. In de praktijk ervaren werknemers uit andere EU-landen met de nodige obstakels worden geconfronteerd. Dergelijk obstakels dienen te worden afgebouwd. Misbruiken in het kader van detachering dient te worden tegen gegaan. De sociale rechten van werknemers moeten worden gerespecteerd; ongeacht hun nationaliteit.

Stelling 2. Innovatieve gezondheidszorg

Er is geen behoefte aan bijkomende regels en administratieve lasten dienen te worden vermeden. Europese regels zouden mogelijk nationale regels kunnen vervangen. De EU zou moeten inzetten op lokale initiatieven die van onderuit opborrelen. Doorstroming informatie is soms moeilijk. De EU kan een rol spelen als facilitator.

2. Groeiende ongelijkheid

Stelling 1

In het kader van de mondiale concurrentie er nood is aan flexibiliteit op de arbeidsmarkt, maar hier moet een sociaal-maatschappelijke dienstverlening aan worden gekoppeld. De EU kan een rol spelen in het bepalen van sociale minimumnormen. Dit is echter een moeizaam proces en vraagt om sociaal overleg, handhaving en de bevestiging van Europese solidariteit als basisprincipe. Het is belangrijk om sociale aanbevelingen op te nemen in de landenspecifieke aanbevelingen. Er dient wel strenger te worden toegezien op de naleving van richtlijnen die betrekking hebben op een specifieke materie. Het is complexer om te sanctioneren, ook omdat het complexer beleid is

Stelling 2

Het instrumentarium is onvoldoende bekend en dient beter te worden gepromoot.

M.b.t. de verwezenlijking van de visie 2050 agenda van de Vlaamse Regering geven de deelnemers aan dat de EU de grootste meerwaarde heeft voor het verwezenlijken van de volgende doelstellingen:

1. Investeren in kennis en innovatie en sociale cohesie
2. Diversiteit is vanzelfsprekend
3. Participatiegraad van personen met buitenlandse achtergrond is even groot als allochtonen

3. Solidariteit en verantwoordelijkheid binnen de EU

Stelling 1

De discussie roept fundamentele vragen op, die ruimer zijn dan de vluchtelingen- en migratieproblematiek en structuurfondsen. Solidariteit en hoe dit georganiseerd moet worden staan centraal. Die solidariteit heeft zowel een interne als een externe dimensie.

Het nationale niveau dient het vertrekpunt te zijn. Van daaruit kan aan een Europees model worden gewerkt. Het Belgische rijnlandmodel van geconcentreerd sociaal overleg lijkt niet onmiddellijk het model dat op Europees niveau gevolgd zal worden. De operationalisering van een Europees model is belangrijk, maar het mag niet verlamd werken.

Het Europese model dient er geen te zijn van overdreven regelgeving op supranationaal niveau, maar moet gebaseerd worden op vertrouwen, autonomie, verantwoordelijkheid en subsidiariteit. De EU moet in staat zijn om landen te helpen om sociale kloven te dichten. Werk en onderwijs zijn cruciale bevoegdheden om mensen te laten participeren aan de samenleving.

Het discours t.a.v. de vluchtelingen- en migratieproblematiek is te negatief en vertrekt vanuit een exclusief verhaal. De EU moet deze niet enkel als een probleem, maar ook als een kans en vooruitgang zien.

Stelling 2

De structuurfondsen leveren de nodige resultaten op, maar deze worden niet altijd bestemd éénmaal de projecten aflopen. De fondsen moeten gebruikt worden voor doelstellingen die inhaken op hedendaagse uitdagingen en moeten gericht zijn op lange-termijn-effecten. Die logica lijkt niet volledig te worden doorgetrokken in de huidige samenstelling van de EU-begroting. Structuurfondsen en landbouwmiddelen maken het gros uit van die begroting. De doelstellingen zijn wellicht nog relevant, maar de vraag is of ze nog prioritair zijn in het licht van de hedendaagse uitdagingen. Het gebruik van structuurfondsen in enkel arme regio's wordt niet onderschreven. De fondsen dienen herverdelend te werken en sociale kloven te dichten. Die doen zich ook voor in rijkere regio's. Er is geen bezwaar tegen het gebruik van financiële instrumenten, maar deze worden als complementair met beschouwd. Naast structuurfondsen bieden programma's zoals Erasmus en Horizon 2020 mogelijk opportuniteiten om cohesie te bevorderen.

SLOTWOORD: LUC VANDENBRANDE

Dhr. Luc Vandenbrande dankt de aanwezige deelnemers voor de medewerking en de interessante insteek. Hij nodigt hen uit voor het volgende toekomstdebat, dat plaats vindt op 9 februari 2016.

Bijlage 1: Deelnemers aan het debat

Naam	Voornaam	Organisatie
Bogaerts	kristel	SERV
Bonne	Elisabeth	vlaamse overheid
Buysse	Jan	vleva
Bynens	Julie	Departement internationaal Vlaanderen
De Bruycker	Astrid	Gezinsbond
Debremaeker	Lieven	Fodeco
Dewaele	Bart	VVOB vzw
Evens	Freddy	Departement internationaal Vlaanderen
Geerardyn	Inge	de Verenigde Verenigingen
Goris	Ine	Europees Parlement - medewerker Kathleen Van Brempt
Hellemans	Inge	Agentschap Binnenlands Bestuur
Hofmans	Joke	Vlaams-Europees verbindingagentschap
Hoornaert	Lieve	Europees Parlement
Nachtergaele	Wouter	Vlaamse Overheid
Naets	Gunter	SARWGG
Ravijts	Fons	Agentschap Integratie en Inburgering
Raymenants	Jos	Departement voor Werk en Sociale Economie
Reynaert	Jelle	Algemene afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de EU
Schelstraete	Geert	Katholiek onderwijs vlaanderen
Serroen	Frederik	Kenniscentrum Vlaamse Steden
Sterckx	Jos	Kenniscentrum Sociaal Europa
Theunissen	Hendrik	AKC KAB MP
Van de Cruys	Roos	Departement internationaal Vlaanderen
Van den Brande	Karoline	Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de EU
Van Wesemael	Stijn	Departement internationaal Vlaanderen
Verhaeghe	Bart	de Verenigde Verenigingen
Vermeulen	Eric	Voka Vlaams netwerk van ondernemingen
Willems	Véronique	UNIZO

Bijlage 2: Stellingen per werkgroep

Sommige stellingen uit de paper werden nog licht aangepast voor het debat.

Wergroep 1: Groeiende ongelijkheid en nood aan billijkheid

Stelling 1: De Europese Unie moet werk maken van een grotere convergentie tussen haar lidstaten op het vlak van sociaal beleid. Dit moet worden geïntegreerd in de coordinatie van het macro-economisch beleid van de lidstaten (sociale dimensie van de EMU). De lidstaten moeten een aantal gezamenlijke en bindende sociale benchmarks afspreken. Deze omvatten bindende afspraken rond bijvoorbeeld de hoogte van een Europees minimuminkomen (gemeten t.o.v. het nationale mediaaninkomen). De Commissie monitort de vooruitgang van lidstaten naar die benchmarks. Niet-eurozonelanden zijn welkom om deel te nemen aan de sociale dimensie van de EMU. Los van de beslissing over deelname aan de sociale pijler, blijven een aantal basisafspraken tussen alle EU-landen nodig omtrent convergentie van het sociaal beleid.

Stelling 2: De Europese Unie erkent het gevaar van excessieve sociale ongelijkheid voor duurzame economische groei en ondersteunt het nationale sociale beleid via sociale en inclusieve investeringen in de ontwikkeling van menselijk kapitaal. De EU moet versterkt inzetten op investeringen in onderwijs, opleiding en activering. De Unie moet bijdragen tot het verminderen van de grote verschillen tussen lidstaten op het vlak van opleidingsniveau.

Wergroep 2: Vergrijzing en innovatieve gezondheidszorg in Europees perspectief

Stelling 1: Economische migratie in EU context: Arbeidsmigratie alleen zal geen afdoende oplossing bieden aan de toenemende vergrijzing. Gegeven de huidige vergrijzingsvooruitzichten zouden verhoudingsgewijs buitensporig veel buitenlandse werknemers aangetrokken moeten worden die op hun beurt ook vergrijzen om de behoeften van de Vlaamse arbeidsmarkt in te vullen. De EU zou beter inzetten op een beleid van hogere arbeidsdeelname, aanpassing van vergrijzingsgevoelige instituties en een verhoging van het geboortecijfer

Stelling 2: Innovatieve gezondheidszorg in EU – perspectief: De Europese Unie moet versterkt inzetten op de link tussen economie, wetenschap, zorgsector, gebruikers en overheid. De uiteindelijke doelstelling moet erop gericht zijn om een economische meerwaarde voor de bedrijfswereld en verbetering van de kwaliteit van de zorg te laten samen sporen in het voordeel van en, belangrijk, vanuit het perspectief van de zorgvrager. Vlaanderen moet know-how op het vlak van zorgorganisatie in het algemeen en preventie van welvaartsziekten in het bijzonder te beschikking stellen in de Europese Unie om de strijd met de ongelijkheid in levensverwachting binnen de Unie tegen te gaan. De EU moet meer inzetten op projecten of stimuli voor de implementatie van innovaties. De kennis die nu reeds opgebouwd is binnen bestaande projecten moet binnen de EU verspreid en gebruikt worden.

Wergroep 3: Solidariteit en verantwoordelijkheid

Stelling 1: De aanpak van de vluchtelingen crisis wijst erop dat vandaag geen eenduidige visie bestaat binnen de Unie over waar de Europese waardengemeenschap voor staat en waar de grenzen liggen van een ruimte van rechtvaardigheid. De aanpak van de crisis duidt er tevens op dat er binnen de Unie nood is aan een mechanisme om schokken op te vangen.

a. De EU lidstaten moeten hun erkenningsbevoegdheid inzake vluchtelingen afstaan aan een supranationale autoriteit. Niet enkel om erkenningsprocedure en de behandeling van asielzoekers gelijk te schakelen binnen de EU, maar ook om asielzoekers in procedure op basis van hun taal, opleidings- en competentieprofiel aan lidstaten zouden kunnen worden toegewezen. Dit zou (nu grote nationale verschillen, waardoor asielzoekers liefst asiel aanvragen in één bepaald land). Dit zou ook voor gevolg kunnen hebben dat asielzoekers pas nadat ze een beschermingsstatuut verworven hebben, toegewezen worden aan een bepaalde onthaal-lidstaat. Lidstaten kunnen dan naast numerieke quota ook bepaalde profielen naar voor schuiven (taal, opleiding, competenties...) voor het opnemen van deze vluchtelingen. Zo heeft Spanje meer handarbeiders nodig dan België. Hierdoor kan een link gelegd worden tussen onze humanitaire plicht om asielzoekers op te vangen en ons inburgeringsbeleid dat ernaar streeft deze mensen zo snel mogelijk een plaats te geven in de samenleving.

b. De Europese Unie moet duidelijkheid scheppen over haar visie op solidariteit en verantwoordelijkheid om het Europees buitenlands beleid gericht op de promotie van mensenrechten en het aanpakken van de wortels van conflictsituaties geloofwaardig te kunnen blijven uitdragen. De (groeierende) diversiteit in Europa is een rijkdom maar zorgt tevens voor uitdagingen op het vlak solidariteit. De huidige context van toenemende migratie naar een aantal Europese lidstaten, de intra-Europese mobiliteit, en het feit dat zeer diverse groepen naast elkaar leven, zorgt voor spanningen die de sociale cohesie en bij uitbreiding het Europees project, in gevaar kunnen brengen. Het is de taak van de Europese unie om ook in te zetten op het promoten van interculturele dialoog en diversiteit als rijkdom van de Unie en de gemeenschappelijke waarden zoals democratie, mensenrechten, fundamentele vrijheden, rechtstaat, pluralisme, tolerantie, non-discriminatie en wederzijds respect, actief uit te dragen.

